T008 A HÀM VIII (42) Q21-29-Khổ Lạc

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

KINH TAÂNG NHAÁT A-HAØM QUYEÅN 21

Phaåm 29: KHOÅ LAÏC

KINH SOÁ 1

Nghe nhö vaäy: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû taïi vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Nay coù boán haïng ngöôøi xuaát hieän ôû ñôøi. Theá naøo laø boán? 1. Hoaëc coù ngöôøi tröôùc khoå, sau vui. 2. Hoaëc coù ngöôøi tröôùc vui sau khoå. 3. Hoaëc coù ngöôøi tröôùc khoå sau khoå. 4. Hoaëc coù ngöôøi tröôùc vui, sau vui. Theá naøo laø ngöôøi tröôùc khoå sau vui? Hoaëc coù moät ngöôøi sinh nhaø ti tieän, hoaëc doøng saùt nhaân1, hoaëc giôùi thôï thuyeàn, hoaëc sinh nhaø taø ñaïo, cuøng caùc giôùi baàn khoå khaùc, aùo côm khoâng ñuû. Tuy hoï sinh vaøo nhöõng nhaø ñoù, nhöng ngöôøi kia laïi khoâng coù taø kieán, thaáy raèng: “Coù boá thí, coù ngöôøi nhaän, coù ñôøi naøy, coù ñôøi sau, coù Sa-moân, Baø-la-moân, coù cha, coù meï, ñôøi coù A-la-haùn, ngöôøi laõnh thoï giaùo phaùp, cuõng coù quaû baùo thieän aùc.” Neáu thaáy coù nhaø naøo raát giaøu, thì hoï bieát ñoù nhôø baùo ñöùc boá thí, baùo khoâng phoùng daät ngaøy xöa. Hoaëc hoï laïi thaáy nhaø khoâng aùo côm, bieát nhöõng ngöôøi naøy khoâng taïo ñöùc boá thí thöôøng gaëp baàn tieän. “Nay ta laïi gaëp baàn tieän, khoâng coù aùo côm, ñeàu do ngaøy xöa khoâng taïo phöôùc, meâ hoaëc ngöôøi ñôøi, haønh phaùp phoùng daät. Duyeân baùo aùc haïnh naøy, nay gaëp ngheøo heøn aùo côm khoâng ñuû.” Khi thaáy Sa-moân, Baø-la-moân tu phaùp thieän, ngöôøi aáy lieàn höôùng veà saùm hoái, söûa ñoåi nhöõng vieäc laøm xöa. Neáu coù cuûa dö, ñem chia cho ngöôøi. Ngöôøi naøy sau khi qua ñôøi sinh veà xöù thieän, leân trôøi. Neáu sinh coõi ngöôøi thì laém tieàn nhieàu cuûa baùu, khoâng thieáu huït. Haïng ngöôøi naøy goïi laø tröôùc khoå sau vui. Haïng ngöôøi naøo tröôùc vui sau khoå? ÔÛ ñaây, hoaëc coù moät ngöôøi sinh vaøo nhaø haøo toäc, hoaëc doøng Saùt-lôïi, hoaëc doøng tröôûng giaû, hoaëc nhaø doøng hoï lôùn; hoaëc sinh vaøo caùc nhaø giaøu sang, aùo côm ñaày ñuû. Nhöng ngöôøi ñoù thöôøng oâm loøng taø kieán töông öng cuøng bieân kieán. Hoï thaáy nhö vaày: “Khoâng coù boá thí, khoâng coù ngöôøi nhaän, cuõng khoâng coù baùo ñôøi naøy ñôøi sau, cuõng khoâng coù cha meï, ñôøi khoâng coù A-la-haùn, cuõng khoâng coù ngöôøi taùc chöùng, laïi cuõng khoâng coù baùo thieän aùc.” Ngöôøi ñoù coù nhöõng taø kieán nhö vaäy. Khi thaáy nhaø giaøu sang, hoï nghó: “Ngöôøi naøy laâu nay vaãn coù cuûa baùu naøy; ngöôøi nam ñaõ laâu vaãn laø ngöôøi nam, ngöôøi nöõ ñaõ laâu vaãn laø ngöôøi nöõ, suùc sinh ñaõ laâu vaãn laø suùc sinh.” Ngöôøi aáy khoâng thích boá thí, khoâng giöõ giôùi luaät. Khi thaáy Sa-moân, Baø-la-moân vaâng giöõ giôùi, ngöôøi naøy noåi saân nhueá nghó: “Ngöôøi aáy hö nguïy, nôi naøo seõ coù phöôùc

Saùt nhaân chuûng ; ñaây chæ lôùp tieän daân Chieân-ñaø-la (Paøli, Skt. Caòñaøla), phaàn lôùn laøm ngheà gieát 1.

choù, ñöôïc xem laø hung döõ.

baùo öùng?" Ngöôøi naøy sau khi qua ñôøi sinh vaøo trong ñòa nguïc. Neáu ñöôïc laøm ngöôøi thì sinh vaøo nhaø baàn cuøng, khoâng coù aùo côm, thaân theå loõa loà, côm aùo thieáu thoán. Haïng ngöôøi naøy goïi laø tröôùc vui sau khoå. Haïng ngöôøi naøo tröôùc khoå sau khoå? ÔÛ ñaây, coù ngöôøi sinh vaøo gia ñình baàn tieän, hoaëc doøng saùt nhaân*, hoaëc giôùi thoï thuyeàn; hoaëc sinh vaøo nhöõng gia ñình haï lieät, khoâng coù aùo côm. Nhöng ngöôøi naøy thaân oâm taø kieán, cuøng töông öng vôùi bieân kieán, neân hoï thaáy nhö vaày, "Khoâng boá thí, khoâng coù ngöôøi nhaän, cuõng khoâng coù baùo thieän aùc ñôøi naøy ñôøi sau, cuõng khoâng coù cha meï, ñôøi khoâng A-la-haùn." Ngöôøi aáy khoâng thích boá thí, khoâng vaâng giöõ giôùi. Khi thaáy Sa-moân, Baø-la-moân, ngöôøi aáy lieàn noåi saân nhueá ñoái vôùi caùc baäc Hieàn thaùnh. Ngöôøi naøy thaáy ngöôøi ngheøo thì cho raèng ñaõ vaäy töø laâu; thaáy ngöôøi giaøu thì cho raèng ñaõ vaäy töø laâu; thaáy cha, xöa ñaõ laø cha; thaáy meï, xöa ñaõ laø meï. Ngöôøi naøy sau khi qua ñôøi sinh vaøo trong ñòa nguïc. Neáu sinh coõi ngöôøi thì raát laø ngheøo heøn, aùo côm khoâng ñuû. Haïng ngöôøi naøy goïi laø tröôùc khoå sau khoå. Theá naøo laø haïng ngöôøi tröôùc vui sau vui? ÔÛ ñaây, hoaëc coù moät ngöôøi sinh vaøo nhaø giaøu sang, hoaëc doøng Saùt-lôïi, hoaëc doøng Phaïm chí, hoaëc sinh vaøo doøng quoác vöông, hoaëc sinh doøng tröôûng giaû, cuøng sinh vaøo gia ñình laém tieàn nhieàu cuûa. Nôi sinh ra khoâng bò thieáu huït. Ngöôøi naøy sinh vaøo nhöõng nhaø nhö vaäy, nhöng ngöôøi naøy laïi coù chaùnh kieán khoâng coù taø kieán. Hoï coù caùi thaáy naøy: "Coù boá thí, coù ngöôøi nhaän, coù ñôøi naøy ñôøi sau, ñôøi coù Sa-moân, Baø-la-moân, cuõng coù baùo thieän aùc, coù cha coù meï, ñôøi coù A- la-haùn." Ngöôøi naøy khi thaáy gia ñình giaøu sang laém tieàn nhieàu cuûa, lieàn töï nghó: "Ngöôøi naøy coù ñöôïc laø nhôø ngaøy xöa boá thí." Hoaëc laïi thaáy nhaø ngheøo heøn thì nghó: "Ngöôøi naøy tröôùc kia do khoâng boá thí. Nay ta neân tuøy thôøi boá thí, chôù ñeå sau naøy sinh nhaø ngheøo heøn." Vì vaäy neân ngöôøi naøy thöôøng thích boá thí cho ngöôøi. Ngöôøi naøy neáu thaáy Sa-moân ñaïo só thì tuøy thôøi thaêm hoûi söùc khoûe, cung caáp y phuïc, ñoà aên thöùc uoáng, giöôøng naèm, thuoác men trò beänh; thaûy ñeàu boá thí heát. Neáu sau khi maïng chung taát sinh xöù thieän leân trôøi. Neáu coõi ngöôøi taát sinh vaøo nhaø giaøu sang, laém tieàn nhieàu cuûa. Haïng ngöôøi naøy goïi laø tröôùc vui sau vui. Baáy giôø, coù moät Tyø-kheo baïch Theá Toân: –Con thaáy chuùng sinh ñôøi naøy tröôùc khoå sau vui; hoaëc ôû ñôøi naøy coù chuùng sinh tröôùc vui sau khoå; hoaëc ôû ñôøi naøy coù chuùng sinh tröôùc khoå sau khoå; hoaëc coù chuùng sinh tröôùc vui sau vui. Baáy giôø, Theá Toân baûo Tyø-kheo kia: –Coù nhaân duyeân naøy, khieán loaøi chuùng sinh tröôùc khoå sau vui; laïi cuõng coù chuùng sinh naøy tröôùc vui sau khoå; laïi cuõng coù chuùng sinh naøy tröôùc khoå sau khoå; laïi cuõng coù chuùng sinh naøy tröôùc vui sau vui. Tyø-kheo baïch Phaät: –Laïi vì nhaân duyeân gì tröôùc vui sau khoå? Laïi vì nhaân duyeân gì tröôùc khoå sau vui? Laïi vì nhaân duyeân gì tröôùc khoå sau khoå? Laïi vì nhaân duyeân gì tröôùc vui sau vui? Theá Toân baûo: –Tyø-kheo neân bieát, neáu ngöôøi soáng traêm tuoåi. Giaû söû ñuùng möôøi laàn möôøi nhö vaäy, ngöôøi aáy soáng thoï heát Ñoâng, Haï, Xuaân, Thu. Naøy Tyø-kheo, ngöôøi aáy

trong moät traêm naêm taïo caùc coâng ñöùc, roài moät traêm naêm taïo caùc aùc nghieäp, taïo caùc taø kieán. Moät thôøi gian sau, ngöôøi aáy muøa ñoâng ñöôïc vui, muøa haï chòu khoå. Neáu traêm naêm coâng ñöùc ñaày ñuû chöa töøng bò thieáu; roài ôû trong voøng traêm naêm nöõa, ngöôøi aáy taïo caùc taø kieán, taïo haïnh baát thieän; noù

tröôùc chòu toäi kia, sau thoï phöôùc noï. Neáu luùc nhoû laøm phöôùc, luùc lôùn gaây toäi, thì ñôøi sau luùc nhoû höôûng phöùc, luùc lôùn chòu toäi. Neáu luùc nhoû taïo toäi, lôùn leân cuõng taïo toäi, thì ngöôøi aáy khi ñôøi sau tröôùc khoå sau cuõng khoå. Neáu laïi luùc nhoû taïo caùc coâng ñöùc, boá thí phaân-ñaøn2, (lôùn leân cuõng taïo caùc coâng ñöùc cuõng boá thí phaân ñaøn)3, thì ñôøi sau ngöôøi aáy tröôùc vui sau cuõng vui. Naøy chö Tyø-kheo, ñoù goïi laø vì nhaân duyeân naøy tröôùc khoå maø sau vui, cuõng do nhaân duyeân naøy tröôùc vui maø sau khoå, cuõng do nhaân duyeân naøy tröôùc khoå sau cuõng khoå, cuõng do nhaân duyeân naøy tröôùc vui sau cuõng vui. Tyø-kheo baïch Phaät: –Quaû vaäy,4 baïch Theá Toân, neáu coù chuùng sinh naøo muoán tröôùc vui maø sau cuõng vui thì, neân haønh boá thí ñeå caàu tröôùc vui sau cuõng vui. Theá Toân baûo: –Ñuùng vaäy, Tyø-kheo, nhö nhöõng lôøi oâng noùi. Neáu coù chuùng sinh naøo muoán thaønh töïu Nieát-baøn vaø ñaïo A-la-haùn cho ñeán Phaät quaû thì ôû trong ñoù phaûi haønh boá thí, taïo coâng ñöùc. Caùc Tyø-kheo, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 2

Nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Coù boán haïng ngöôøi xuaát hieän ôû ñôøi. Sao goïi laø boán? 1. Hoaëc coù ngöôøi thaân vui taâm khoâng vui. 2. Hoaëc coù ngöôøi taâm vui thaân khoâng vui. 3. Hoaëc coù ngöôøi taâm cuõng khoâng vui, thaân cuõng khoâng vui. 4. Hoaëc coù ngöôøi thaân cuõng vui taâm cuõng vui. Nhöõng ngöôøi naøo thaân vui taâm khoâng vui? ÔÛ ñaây, ngöôøi phaøm phu taïo phöôùc, ñoái vôùi boán söï cuùng döôøng nhö y phuïc, ñoà aên thöùc uoáng, giöôøng naèm, thuoác men trò beänh, khoâng gì thieáu thoán; nhöng khoâng thoaùt caùc ñöôøng ñòa nguïc, ngaï quyû, suùc sinh, cuõng laïi khoâng thoaùt khoûi trong aùc thuù. Ñaây goïi laø ngöôøi thaân vui taâm khoâng vui. Nhöõng ngöôøi naøo taâm vui thaân khoâng vui? Chæ nhöõng vò A-la-haùn khoâng taïo coâng ñöùc. ÔÛ ñaây, ñoái trong boán söï cuùng döôøng, töï mình khoâng theå töï lo xong, khoâng bao giôø coù ñöôïc. Chæ thoaùt khoûi caùc ñöôøng ñòa nguïc, ngaï quyû, suùc sinh. Gioáng nhö Tyø-kheo La-haùn Duy Duï5. Ñoù goïi laø ngöôøi naøy taâm vui thaân khoâng vui. Nhöõng ngöôøi naøo thaân cuõng khoâng vui, taâm cuõng khoâng vui? Laø ngöôøi phaøm phu

Phaân-ñaøn boá thí ; coù leõ phieân aâm, Paøli: Piòña-daøyaka, ngöôøi boá thí vaät thöïc. Ñoaïn tieáp, TNM: 2.

Boá thí phaàn ñoaïn, cuøng yù nghóa.

3.

Trong ngoaëc, caâu naøy ñeå baûn nhaûy soùt. Ñaây y theo TNM theâm vaøo.

Ñeå baûn: Duy nguyeän . TNM: Duy nhieân .

4.

La-haùn Duy Duï ; chöa roõ. 5.

khoâng taïo coâng ñöùc, khoâng theå coù ñöôïc boán söï cuùng döôøng nhö y phuïc, ñoà aên thöùc uoáng, giöôøng naèm, thuoác men trò beänh, laïi khoâng thoaùt khoûi caùc ñöôøng ñòa nguïc, ngaï quyû, suùc sinh. Ñoù goïi laø ngöôøi naøy thaân cuõng khoâng vui, taâm cuõng khoâng vui. Nhöõng ngöôøi naøo thaân cuõng vui, taâm cuõng vui? Chæ cho caùc A-la-haùn taïo coâng ñöùc, boán söï cuùng döôøng khoâng gì thieáu thoán nhö y phuïc, ñoà aên thöùc uoáng, giöôøng chieáu, thuoác men trò beänh. Laïi thoaùt khoûi caùc ñöôøng ñòa nguïc, ngaï quyû, suùc sinh. Ñoù chính laø Tyø-kheo Thi-ba-la6. Naøy Tyø-kheo, ñoù goïi laø theá gian coù boán haïng ngöôøi naøy. Cho neân Tyø-kheo neân caàu phöông tieän, nhö Tyø-kheo Hoä-baø-la. Caùc Tyø-kheo haõy hoïc nhöõng ñieàu naøy nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 3

Nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Nay Ta seõ noùi veà boán phöôùc cuûa Phaïm thieân7. Sao goïi laø boán? 1. Neáu coù thieän nam, thieän nöõ naøo nôi chöa döïng thaùp8, ôû nôi ñoù maø xaây thaùp. Ñoù goïi laø phöôùc thöù nhaát cuûa Phaïm thieân. 2. Laïi nöõa, thieän nam, thieän nöõ naøo tu söûa chuøa cuõ. Ñoù goïi laø phöôùc thöù hai cuûa Phaïm thieân. 3. Laïi nöõa, thieän nam, thieän nöõ naøo taïo söï hoøa hôïp Thaùnh chuùng. Ñoù goïi laø phöôùc thöù ba cuûa Phaïm thieân. 4. Laïi nöõa, khi Nhö Lai9 saép chuyeån phaùp luaân, chö Thieân, ngöôøi ñôøi khuyeán thænh chuyeån phaùp luaân. Ñoù goïi laø phöôùc thöù tö cuûa Phaïm thieân. Ñoù goïi laø boán phöôùc cuûa Phaïm thieân. Luùc baáy giôø, coù moät Tyø-kheo baïch Theá Toân raèng: –Phöôùc cuûa Phaïm thieân roát raùo laø nhieàu hay ít? Theá Toân baûo: –Laéng nghe, laéng nghe, haõy suy nghó kyõ, nay Ta seõ noùi. Caùc Tyø-kheo ñaùp: –Kính vaâng. Theá Toân baûo: –Coõi Dieâm-phuø-ñeà10 töø Ñoâng Taây, baûy ngaøn do-tuaàn, Nam Baéc hai vaïn moät ngaøn

Thi-ba-la . Ñoàng nhaát vôùi Paøli, Sìvalì, ñöôïc Phaät tuyeân boá laø ñeä nhaát lôïi ñaéc cuùng döôøng (aggaö 6.

laøbhìnaö), cf. A.i. 24. Töù phaïm chi phöôùc ; ñoaïn döôùi coù khi noùi: Phaïm thieân chi phöôùc , coù khi noùi thoï phaïm 7.

chi phöôùc . Coù theå töông ñöông Paøli, brahmadeyya, taëng vaät cuûa Phaïm thieân, ñöôïc hieåu laø taëng vaät cao thöôïng nhaát. Nguyeân Haùn dòch: Thaâu-baø

, Skt. Stuøpa (Paøli: Thuøpa). 8.

9.

Ñeå baûn: Nhaõ-ña-taùt-a-yeát.

Nguyeân Haùn dòch: Dieâm-phuø-lyù-ñòa , phieân aâm Skt. Jambudvìpa (Jambudìpa).

10.

do-tuaàn, ñòa hình gioáng nhö chieác xe. ÔÛ trong ñoù, coâng ñöùc coù ñöôïc cuûa chuùng sinh cuõng baèng coâng ñöùc cuûa moät vò Chuyeån luaân thaùnh vöông. Laïi coù coõi teân Cuø-da-ni doïc ngang ba möôi hai vaïn daëm, ñòa hình nhö nöûa maët traêng. Caùc Tyø-kheo neân bieát, coâng ñöùc cuûa nhaân daân trong coõi Dieâm-phuø-ñeà vaø moät Chuyeån luaân thaùnh vöông so vôùi ngöôøi ôû ñoù thì chæ baèng phöôùc cuûa moät ngöôøi thoâi. Laïi nöõa, Tyø-kheo! Phaát-vu-ñaõi doïc ngang ba möôi saùu vaïn daëm, ñòa hình vuoâng vöùc. Neáu tính phöôùc cuûa hai coõi Dieâm-phuø-ñeà vaø Cuø-da-ni thì khoâng baèng phöôùc cuûa moät ngöôøi coõi Phaát-vu-ñaõi naøy. Tyø-kheo neân bieát, Uaát-ñôn-vieát, doïc ngang boán möôi vaïn daëm, ñòa hình gioáng nhö maët traêng troøn. Neáu tính phöôùc cuûa nhaân daân trong ba coõi treân thì cuõng khoâng baèng phöôùc cuûa moät ngöôøi ôû coõi Uaát-ñôn-vieát. Tyø-kheo neân bieát, neáu tính phöôùc cuûa nhaân daân boán thieân haï, khoâng baèng ñöùc cuûa Töù Thieân vöông. Neáu tính phöôùc nhaân daân boán thieân haï cuøng coõi Töù Thieân vöông thì cuõng khoâng baèng phöôùc cuûa coõi Tam thaäp tam thieân. Neáu tính phöôùc cuûa boán thieân haï, Töù Thieân vöông, cuøng Tam thaäp tam thieân, cuõng khoâng baèng phöôùc cuûa moät vò Thích Ñeà-hoaøn Nhaân. Neáu tính phöôùc cuûa boán thieân haï, Töù Thieân vöông, Tam thaäp tam cuøng Thích Ñeà-hoaøn Nhaân, cuõng khoâng baèng phöôùc moät Dieãm thieân. Neáu tính phöôùc boán thieân haï, Töù thieân Vöông, Tam thaäp tam, Thích Ñeà-hoaøn Nhaân cuøng Dieãm thieân thì cuõng khoâng baèng phöôùc trôøi Ñaâu-thuaät. Neáu tính phöôùc boán thieân haï… cho ñeán phöôùc trôøi Ñaâu-thuaät thì cuõng khoâng baèng phöôùc trôøi Hoùa töï taïi. Neáu tính phöôùc boán thieân haï, cho ñeán trôøi Hoùa töï taïi cuõng chaúng baèng phöôùc trôøi Tha hoùa töï taïi. Neáu tính phöôùc töø boán thieân haï cho ñeán coõi trôøi Tha hoùa töï taïi cuõng chaúng baèng phöôùc ñöùc cuûa Phaïm thieân vöông. Tyø-kheo neân bieát, phöôùc cuûa Phaïm thieân nhö vaäy. Neáu coù thieän nam, thieän nöõ naøo caàu phöôùc ñoù, theo ñaây maø suy löôøng. Cho neân, naøy Tyø-kheo, muoán caàu phöôùc Phaïm thieân, neân tìm caàu phöông tieän ñeå thaønh töïu coâng ñöùc naøy. Caùc Tyø-kheo, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 4

Nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Chuùng sinh coù boán loaïi thöùc aên nuoâi lôùn chuùng sinh11. Nhöõng gì laø boán? Ñoù laø ñoaøn thöïc, hoaëc lôùn hay nhoû; xuùc thöïc12, nieäm thöïc vaø thöùc thöïc. Ñaây laø boán loaïi thöùc aên.

Sao goïi laø ñoaøn thöïc? Ñoaøn thöïc laø nhö nhöõng thöùc aên cuûa ngöôøi hieän nay, vaät ñeå ñöa vaøo mieäng coù theå aên. Ñoù goïi laø ñoaøn thöïc. Sao goïi laø xuùc thöïc*? Xuùc thöïc laø chæ cho y phuïc, loïng duø, höông hoa, söôûi löûa, daàu

Xem Tröôøng 8, kinh Chuùng taäp (T1n1, tr. 50c2): Boán loaïi thöùc aên : ñoaøn thöïc , xuùc thöïc , 11.

nieäm thöïc , thöùc thöïc . Taäp Dò 8 (tr. 400b2): Töù thöïc : Ñoaïn thöïc hoaëc thoâ hoaëc teá ; xuùc thöïc ; yù tö thöïc ; thöùc thöïc . Paøli, D 33 Saígìti (R. iii. 228): Cattaøro aøhaøraø– kabaôìkaøro aøhaøro oôaøriko vaø sukhumo vaø, phasso dutiyo, manosaócetanaø tatiyaø, vióóaøòaö catutthaö. Nguyeân Haùn dòch: Caùnh laïc thöïc . Ñöôïc hieåu laø nhöõng thöù taïo ra söï thoaûi maùi cho xuùc giaùc. 12.

thôm hay söï tuï hoäi vôùi phuï nöõ vaø nhöõng thöù khaùc ñöôïc xuùc chaïm13 bôûi thaân theå. Ñoù goïi laø xuùc thöïc. Sao goïi laø nieäm thöïc? Taát caû nhöõng nieäm töôûng, nhöõng gì ñöôïc nieäm töôûng, ñöôïc tö duy trong yù, nhöõng gì ñöôïc noùi bôûi mieäng, hoaëc ñöôïc xuùc bôûi thaân, cuøng nhöõng phaùp ñöôïc ghi nhôù. Ñoù goïi laø nieäm thöïc. Sao goïi laø thöùc thöïc? Nhöõng gì ñöôïc nieäm töôûng bôûi thöùc, ñöôïc nhaän bieát bôûi yù, töø Phaïm thieân laøm ñaàu cho ñeán trôøi Höõu töôûng, Voâ töôûng, duøng thöùc laøm thöùc aên. Ñoù goïi laø thöùc thöïc. Naøy Tyø-kheo, ñoù goïi laø coù boán loaïi thöùc aên naøy. Chuùng sinh do boán loaïi thöùc aên naøy maø löu chuyeån trong sinh töû, töø ñôøi naøy sang ñôøi khaùc. Cho neân, naøy caùc Tyø-kheo, haõy xaû ly boán loaïi thöùc aên naøy. Caùc Tyø-kheo, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 5

Nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Coù boán loaïi bieän taøi14. Sao goïi laø boán? Ñoù laø nghóa bieän, phaùp bieän, töø bieän vaø öùng bieän. Sao goïi laø nghóa bieän? Nghóa bieän laø nhöõng ñieàu noùi ra cuûa ngöôøi naøy hay ngöôøi kia, hoaëc nhöõng ñieàu noùi ra töø trôøi, roàng, quyû thaàn, ñeàu coù theå phaân bieät yù nghóa cuûa chuùng. Ñoù goïi laø nghóa bieän. Sao goïi laø phaùp bieän? Möôøi hai boä kinh maø Nhö Lai noùi ra bao goàm: Kheá kinh, Kyø-daï, Phuùng tuïng, Nhaân duyeân, Thoï kyù, Thí duï, Boån sinh, Boån söï, Töï thuyeát, Phöông ñaúng, Hieäp taäp, Vò taèng höõu, cuøng caùc phaùp höõu vi, phaùp voâ vi, phaùp höõu laäu, phaùp voâ laäu, caùc phaùp aáy thaät khoâng theå bieán hoaïi, ñöôïc toång trì. Ñoù goïi laø phaùp bieän. Sao goïi laø töø bieän15? Nhö ôû tröôùc chuùng sinh, lôøi noùi daøi hay ngaén16, lôøi noùi nam hay nöõ , lôøi Phaät, lôøi Phaïm chí, Thieân long, Quyû thaàn; nhöøng lôøi ñöôïc noùi bôûi A-tu-luaân, Ca- 17

löu-la, Chaân-ñaø-la noùi cho hoï18; tuøy theo caên nguyeân cuûa hoï maø vì hoï thuyeát phaùp. Ñoù goïi

Nguyeân Haùn dòch: Caùnh laïc . 13.

Töù bieän . Xem treân, kinh soá 9 phaåm 26: Boán Bieän taøi. Cf. Caâu-xaù 27 (T29n1558, tr. 142a22): boán Voâ 14.

ngaïi giaûi (Skt. Catasra# pratisaövida#), 1. Phaùp voâ ngaïi giaûi (dharma-pratisaövid); 2. Nghóa voâ ngaïi giaûi (artha-p.); 3. Töø voâ ngaïi giaûi (nirukti-p.); 4. Bieän voâ ngaïi giaûi (pratibhaøna-p.). 15. Töø bieän: Töø nguyeân luaän hay ngöõ phaùp luaän. Cf. Paøli, Vin. ii. 139: coù hai Tyø-kheo, Yameôu vaø Tekula, cheâ nhieàu Tyø-kheo thuoäc giai caáp thaáp, ñoïc sai lôøi Phaät veà maët ngöõ phaùp (te sakaøya niruttiyaø buddha- vacanaö duøsenti), hoï khoâng phaân bieät ñoïc aâm daøi, aâm ngaén, gioáng ñöïc, gioáng caùi, neân muoán chuaån hoùa lôøi Phaät theo ñuùng ngöõ phaùp cho caùc Tyø-kheo. Nhöng Phaät khoâng cho pheùp. Haùn: Tröôøng ñoaûn chi ngöõ ; caùc töø ngöõ coù aâm daøi, aâm ngaén. 16.

Nam ngöõ, nöõ nöõ : Danh töø gioáng ñöïc, gioáng caùi. 17.

18. Chæ ngöõ phaùp khaùc nhau giöõa caùc chuûng loaïi, caùc ñòa phöông, vaø giai caáp.

laø töø bieän. Sao goïi laø öùng bieän? Trong luùc thuyeát phaùp khoâng coù khieáp nhöôïc, khoâng coù sôï haõi, hay khieán cho chuùng boán boä hoøa vui. Ñoù goïi laø öùng bieän. Nay Ta seõ baûo caùc oâng, phaûi nhö oâng Ma-ha Caâu-hy-la19. Vì sao? Vì Caâu-hy-la coù ñuû boán bieän taøi naøy, hay vì boán boä chuùng maø roäng phaân bieät giaûng noùi. Nhö hoâm nay, Ta thaáy trong caùc chuùng, ñöôïc boán bieän taøi khoâng coù ai hôn ñöôïc Caâu-hy-la, nhö Nhö Lai coù ñöôïc boán bieän taøi naøy. Naøy caùc Tyø-kheo, haõy tìm caàu phöông tieän thaønh töï boán bieän taøi naøy. Caùc Tyø-kheo, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

Ma-ha Caâu-hy-la . Paøli: Mahaø-Koæhika, ñöôïc Phaät khen laø ñeä nhaát voâ ngaïi giaûi 19.

(paæisambhidaøpattaønaö, A.i. 24). Xem treân, kinh soá 3 phaåm 4.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.